

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom je povodom objavljene rasprave na eSavjetovanju početkom srpnja uputila Ministarstvu branitelja mišljenje na **Nacrt prijedloga Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji**:

„Na temelju članka 7. stavka 1. Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom („Narodne Novine“ broj 107/07), u nastavku teksta dajemo mišljenje na navedeni prijedlog.

Napominjemo kako se u cijelom zakonu često spominju pojmovi: članovi obitelji i članovi uže obitelji ujedno im se dodjeljuju razna prava i povlastice pa bi bilo neophodno da se točno odredi tko sve i pod kojim uvjetima ulazi u krug tih pojmova, odnosno odredi tko predstavlja člana obitelji, a tko člana uže obitelji koji bi bili vezani uz ovaj zakon.

U članku 6. stavak 1. alineja d) predlažemo da se zamijeni sa formulacijom koja se nalazi u sadašnjem Zakonu i koja glasi:

„umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najkasnije do 31. prosinca 1997. godine, a nakon toga roka uzročna veza između smrti i sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske utvrđena je u postupku vještačenja u ustanovama za vještačenje, odnosno pred nadležnim vijećem liječničkog povjerenstva;“

Također, u članku 6. stavak 1. alineja e) da se zamijeni sa formulacijom koja se nalazi u sadašnjem Zakonu i koja glasi: *“izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske,“*

Odnosno da se izbací posljednji dio rečenice koji glasi: „do dana stupanja na snagu ovoga Zakona“. Navedeno zbog razloga što se ne može vremenski limitirati, već se isto mora procijeniti prema svakom pojedinačnom slučaju iz njegove medicinske dokumentacije i na temelju nalaza i mišljenja medicinskih vještaka (psihijatará).

Navedeno bi trebalo također propisati, odnosno odrediti nadležno tijelo (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ili Ministarstvo hrvatskih branitelja) koje će provjeravati isto.

Članak 30.

U članku 30. u prijedlogu Zakona ubačen je stavak 3. koji nije postojao ranije, odnosno ne postoji u sadašnjem važećem Zakonu i koji ukoliko bude donesen trajno će onemogućiti hrvatske branitelje u ostvarivanju najvažnijeg prava koji proizlazi iz statusa HRVI, a to je pravo na invalidsku mirovinu. Zbog čega predlažemo brisati stavak 3. članka 30. koji glasi:

„(3) Pravo na invalidsku mirovinu HRVI iz Domovinskog rata ostvaruju na temelju pravomoćnog rješenja o trajno utvrđenom statusu HRVI iz Domovinskog rata.“

Zbog razloga što se privremeno utvrđeni status HRVI može dodjeljivati više puta, te zbog razloga što su hrvatski branitelji mahom osobe starije životne dobi.

Članak 37.

Članak 37. predlažemo brisati ili drugačije formulirati. Osnovno je pitanje koja se invalidska mirovina ne obustavlja, ona određena prema općem propisu ili prema ZOPHBDR?

Navedeno zbog razloga što se postavlja pitanje što sa hrvatskim braniteljima koji ostvaruju pravo na najnižu mirovinu jer im je invalidska mirovina zbog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti izračunata prema općem propisu manja od ove koja je propisana prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Navedeno iz razloga što i sada prema općem propisu (odnosno članku 87. stavku 1. Zakona o mirovinskom osiguranju-ZOMO) oni u slučaju zaposlenja imaju pravo na mirovinski faktor

0,6667, odnosno ostvaruju 66% svoje invalidske mirovine. Međutim ovih 66% invalidske mirovine koje oni zadržavaju u slučaju zapošljavanja se ne odnosi na najnižu mirovinu već samo na onu mirovinu koja im je izračunata prema općim propisima (ZOMO) i koja je možda i duplo manja od sadašnje najniže mirovine koja u 2017. godini iznosi 2.046,60 kn mjesečno. Također, isto se odnosi i na mirovine HRVI, zbog razloga što je svaka mirovina HRVI izračunata i sastoji se od dva dijela, premda je ona sada jedinstvena. Jednim dijelom izračunata je prema općem propisu, drugim dijelom s obzirom da je povoljnija za HRVI izračunata je prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Međutim, u slučaju zapošljavanja HRVI-ja koji posjeduje profesionalnu, odnosno djelomičnu nesposobnost za rad ukoliko se odluči zaposliti on će prema sadašnjim propisima uz punu plaću koju će ostvariti, zadržati i dio invalidske mirovine koji prema mirovinskom faktoru 0,6667 iznosi 66% invalidske mirovine, ali ne sadašnje invalidske mirovine već samo onog dijela koji mu je izračunat prema općem propisu (ZOMO). Zbog kojeg razloga ne vidimo smisao prva tri stavka članka 37. Prijedloga Zakona jer je isto već regulirano u ZOMO (smisao postoji samo ukoliko se drugačije formuliraju).

Također upitni su i preostali stavci jer se u pitanje dovodi samo ostvarivanje invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti (opće nesposobnosti za rad), ukoliko osoba ipak može nešto raditi pa makar to bilo i manje od 3,5 sata, odnosno tko i na osnovu čega mu je utvrdio potpunu radnu nesposobnost ukoliko ta osoba može raditi. Također, postavlja se pitanje rada na poslovima na kojima se ne može raditi samo 3,5 sata, a takve osobe su postavljene za obavljanje dužnosti na njima.

Ovaj članak bi se eventualno mogao odnositi na korisnike starosne mirovine, osobe koje su mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba te korisnike sa djelomičnim gubitkom radne sposobnosti (pod uvjetom drugačijeg propisivanja-određivanja).

Članak 49.

Članak 49. stavak 5. potrebno je izmijeniti na način kako je to propisano u sadašnjem Zakonu tako da glasi:

„(5) Najniža mirovina određuje se od osnovice koja iznosi **55% prosječne neto plaće** svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj, u godini koja prethodi godini ostvarivanja prava, a prema podacima Državnog zavoda za statistiku.“

U protivnom ona bi ostala ista, ovakva kakva jest dugi niz godina, premda bi se prosječna neto plaća zaposlenih u RH svake godine povećavala zbog čega se ne može vezati uz 2016. godinu kako je to navedeno u prijedlogu.

Povećanje od 10%, odnosno s 45% na 55% smatramo minimumom za koliko toliko dostojanstveni život hrvatskih branitelja od kojih velika većina i posjeduje najnižu mirovinu.

Članak 52.

Uz ovaj članak vrijedi sve ono što smo napisali za članak 37.

Članak 64.

U članak 64. potrebno je dodati stavak 2. koji glasi:

„Doplatak za njegu i pomoć druge osobe ne isplaćuje se za vrijeme koje je korisnik doplatka proveo u zdravstvenoj ustanovi ili u drugoj ustanovi u kojoj mu je osigurana njega i pomoć druge osobe.“

Navedena odredba se nalazi i u trenutno važećem Zakonu.

Članak 67.

U članku 67. predložimo na kraju dodati riječi:

„i nakon završetka profesionalne rehabilitacije sve do zapošljavanja ili ponovnog ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu po statusu HRVI“.

Navedeno zbog razloga što se profesionalna rehabilitacija provodi i kada osobi nije osigurano radno mjesto nakon iste, i što postoji mogućnost da nakon profesionalne rehabilitacije osoba ostane duže vrijeme nezaposlena.

Članak 69. izmijeniti na način:

U stavku 1. alineja a) brisati riječi: „koje mu u vlasništvo“,

U stavku 5. brisati dio teksta koji glasi: „koji se dodjeljuje u vlasništvo“.

Iza stavka (6) dodati nove stavke sedam, osam i devet koji glase:

„(7) Ako HRVI iz Domovinskog rata umre prije isteka roka od sedam godina od nabave automobila, zakonski nasljednici vraćaju navedeni automobil Ministarstvu hrvatskih branitelja.

(8) Nakon isteka sedam godina i dobivanja novog osobnog automobila HRVI iz Domovinskog rata s oštećenjem organizma od 100% I. skupine dužni su vratiti prethodno odobreno vozilo davatelju, odnosno Ministarstvu hrvatskih branitelja.

(9) Ministarstvo hrvatskih branitelja će putem javnog natječaja dodijeliti isto HRVI-ju određene skupine ili hrvatskom branitelju, osobi s invaliditetom koja nema status HRVI ali zbog invaliditeta (nepokretnosti donjih ekstremiteta) potrebno joj je prilagođeno vozilo kao ortopedsko pomagalo.“

Članak 80. stavak 1. predložimo preformulirati, odnosno drugačije definirati.

Članak 81. stavak 1. predložimo da gdje se god spominje bračni i izvanbračni drug bilo bi neophodno urediti na način da stoji: bračni drug, odnosno kako je to regulirano u trenutno važećem Zakonu. Dok za izvanbračnog druga bi bilo neophodno odrediti minimum od tri (3) godine zajedničkog suživota, onako kako je to određeno u ZOMO-u.

„Pod članom obitelji iz stavka 1. ovoga članka smatra se i izvanbračni drug koji je s osiguranikom ili s korisnikom mirovine do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine. Status izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.“

Članak 107.

Predložimo članak 107. stavak 1. nadopuniti s novom točkom d) koja glasi:

„d) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj kada su nesposobni za privređivanje ako ispunjavaju uvjete propisane odredbama članka 108. – 113. ovoga Zakona i ako su sudjelovali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najmanje 100 dana.

Navedenim bi se ispravila nepravda prema onim hrvatskim braniteljima koji spadaju u najugroženiju skupinu te nisu ostvarili status HRVI, nisu ostvarili mirovinu (najčešće zbog razloga što ne ispunjavaju uvjet propisan u ZOMO), a nisu ni zaposleni te nemaju nikakvih stalnih prihoda, jer se radi o osobama koje su nesposobne za privređivanje.

Članak 108.

U članku 108. u stavku 1. iza točke k) dodati novu točku koja glasi:

l) da oni i članovi njihovog kućanstva nisu upisani u registar poljoprivrednih gospodarstava.

Predložimo u prijelaznim i završnim odredbama propisati:

Na sve one hrvatske branitelje koji su ostvarili određena prava prema ranijim propisima, primijeniti će se odredbe ovog zakona ukoliko su za njih povoljnije. „